

משתגעין ומתלהטין בתורת האור החיים הקדוש

חג הפסח תשפ"ד | גליון קיג

פנינים מיוחדים מועדונים ומתחממים על פי דברי רבינו

פניני חיים

בש"ס בצלאל - לע"נ הרה"ח ר' משה שמואל ב"ד בצלאל ז"ל

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

בשמי"ם ראש - לזכות ידידנו הרה"ח רבי יהודה בן שרה מרים הי"ו וז"ל

עיקר מטרת המכות ותכלית סיפור יציאת מצרים להחזיר בנו 'אמונה' בכח ה'

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתני אלה בקרבו. ולמען תספר באזני בנה ובן בנה את אשר התעללתי במצרים, ואת אתני אשר שמתי כם (שמות י א-ב).

והאדון לצד שחפץ בישאל לקרבו לעבדו ולדבקה בו, ה'ה חפץ להשפילם לראות ולהביט בעין הכחשת כל אמונה חוץ ממנו... אותות שאני רוצה לעשות בעולמי כדי שיכירו ישאל האלקות... להשלמת האמונה...

כי בא ה' להודיעו כי אין תכלית הפונה בהבאת האותות בקרבו לעשות נקמה בפרעה, אלא לחזק האותות שהם עקר האמונה בלב ישאל, כדי שיהיה רשום בל ישכח לנצח, כי כשיהיה בקרבו של פרעה יהיה בזכרון בני ישאל לעולם ועד...

מפורש בדברי רבינו, שבא להוציא ממחשבת אנשים במה שעלולים לטעות - שעיקר מטרת המכות כדי להתנקם בפרעה ועבדיו. ומה שנצטוונו לספר ביציאת מצרים, אך ורק בשביל לזכור אותם המכות.

אבל אין זה נכון כלל, וכמו שכתוב "ולמען תספר באזני בנה ובן בנה", כלומר, שזאת עיקר המטרה, למען תחזק ותתעצם ידיעת האמונה בליבם. וכל הנעשה בפרעה ועבדיו, היה רק האמצעי, ובכך לפעול ולעורר לקדש שם שמים, ולהחזיר האמונה בלב ישראל.

ההוכחה הברורה לכך, שאם המטרה היתה להתנקם בפרעה ועבדיו, היה יכול הקדוש ברוך הוא להענישם בצורה טבעית במכות קשות ונאמנות, ומדוע הוצרך לשנות סדר הבריאה בעשרת המכות, שהיו למעלה מדרך הטבע, וכמו כן בנס קריעת ים סוף. אלא, ודאי המטרה שזכור אלו המכות, שהשם שידד מערכת הטבע והבריאה, באופן על-טבעי, וכידוע לכל, שדבר פלא נחקק בלב האדם יותר, להגביר בזה האמונה.

מלבד אופן המכות שהיו באותות ומופתים, גם מבחינת ריבוי המכות, הגדיל ה' לעשות פלאות, שהרי אף אומה אחרת לא קיבלה כל כך הרבה מכות. וכל כמה שהדבר מתמיה ופלאי, הרי זה נחקק ביותר בלב.

הרי לנו, שכל תכלית ומטרת סיפור יציאת מצרים, למען נוכל להשיג ולבוא מתוך כך לאמונת ה', וידיעה ברורה שאין עוד מלבדו, וכל שאר האמונות והדתות שבעולם כולם במהותם שקר וכזב.

זהו שאמר הכתוב "ולמען תספר באזני בנה ובן בנה את אשר התעללתי במצרים, ואת אתני אשר שמתי כם וידעתם כי אני ה'", שכל תכלית הסיפור הוא להגיע להכרה זו וידעתם כי אני ה'.

וזה גם כן הפתיחה של מתן תורה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", כלומר, היציאה מארץ מצרים באותות ומופתים, היא ההוכחה הברורה ש"אנכי ה' אלקיך", ואין אמונה זולתו.

ומסיים רבינו בהשתפכות נפשו הטהורה: יכירו בזה בחוש הראות צדק האמונה מה שלא השיג אדם מהעולם עד העולם, ברוך אשר כן עשה לנו.

מצות סיפור יציאת מצרים - סגולה לבנים

והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים (שמות יג ח).

הנה הדין הוא דגם מי שאין לו בן מחוייב לספר לעצמו ביציאת מצרים, ואם כך, מדוע אמר הכתוב "והגדת לבנה".

וכתב רבינו הבטחה מופלאה: "ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנה', שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכהו ה' שיגיד לבנו" עכ"ל"ק. דהיינו, שעל ידי שיגיד את ההגדה, כבר מובטח לו המשך הפסוק שיתקיים אצלו גם 'בנה'.

ליל פסח מסוגל לגאולה העתידה

ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים, הוא הלילה הזה לה' שמרים לכל בני ישראל לדורתם (שמות יב מב).

יש לפרש כפל הלשונות, דנתכוין לרמוז הניסים המופלאים שאירעו באותו לילה... וכנגד גאולה העתידה אמר "שמורים לכל בני ישראל לדורותם" - פירוש לסוף הדורות, בעגלא ובזמן קריב.

בכל שנה בליל פסח הקב"ה מוציאנו ממצרים

א-ל מוציאם ממצרים פתועפת ראם לו (במדבר כד ח).

כך לשון קדשו של רבינו: "אמרו יודעי פנימיות התורה, שכל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים".

עם סוד זה, מפרש רבינו לשון הפסוק א-ל מוציאם ממצרים, לשון הווה, כי לא היתה רק יציאה אחת ממצרים, אלא בכל שנה ושנה הקב"ה מוציאם ממצרים. ובזה מפרש רבינו מאמר חז"ל 'בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים' - כיון שאכן בכל דור ודור מוציאנו הקב"ה ממצרים.

השינוי באופן סיפור יציאת מצרים בפסח

והיה כי ישאלך וגו'.

פרוש, בשערה שיראה בנגד ענין פדיון בכור אם ישאלך אתה חייב לומר לו, אבל בלא שאלה אין חייב אלא בליל פסח, וליזה דקדוק לומר "מחר", פרוש, אפלו למחר דהיינו כל זמן שיהיה, ואמר "לאמר", פרוש, שתהיה פנתו בשאלה שתאמר אליו אז הוא שתשיבהו בדרך האמור, אבל אם יאמר "מה זאת" בדרך זלזול, לא לכנות התשובה לא תשיבהו פנה (שמות יג יד).

לכאורה נראה לבאר, שאין כוונת רבינו לומר שבלייל פסח אין צריך שיהיה בדרך שאלה ותשובה, שהרי כתבו הפוסקים (עי' שו"ע הרב סי' תע"ג סי"ד; דרך פקודיך מצוה כ"א; ועוד) שצריך שיהיה בדרך שאלה ותשובה. אלא ודאי רצונו לומר דבלייל פסח אפילו שאין באה לו השאלה מאליה, צריך לעוררו ולהביאו לידי כך שישאל ואז יספר לו. משא"כ בפדיון בכור אם אינו שואל מעצמו אין ענין לסבב ולגרום לו שישאל כדי יסיפר, ורק אם שואל יש חייב לספר.

ובספה"ק **כתר תורה** (להרה"ק רבי מאיר בן הקדושת לוי ז"ע) כתב להוכיח כפירושו של רבינו מגוף הפסוקים, שנאמר שם (לעיל פסוק ח) "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", ודרשו חז"ל (מכילתא פרשת בא) שזה נאמר כלפי הבן שאינו יודע לשאול, שהחובה לפתוח לו. ותמיה איכא, למה דוקא כאן נאמר "בעבור זה", לדרוש על כך - לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור וכו', ולא בשאלת הבן החכם והרשע והתם.

ונראה בס"ד **על פי דכתב האור החיים** ז"ל בפסוק "והיה כי ישאלך" וגו', דהא דאינו מחויב לספר ענין יציאת מצרים רק בליל פסח, כמאמר חז"ל 'בשעה שיש מצה ומרור וכו', דווקא בבן שאינו שואל אותו, רק מעצמו מספר לבנו, אז אין החייב רק בליל פסח, מה שאין כן כשהבן שואל, אז בכל עת ששואל מחויב להשיב לו, והדעת נוטה לזה.

ולפי זה ניחא דגבי שאלת בן חכם ותם ורשע, לא נאמר בעבור זה לדרוש בשעה שמצה וכו', דהא אלו שלשה בנים שואלים גם כן בכל השנה, הגם שאין מצה ומרור לפניו מחויב להשיב. מה שאין כן, זה הפסוק "והגדת לבנך", פירש רש"י דמירי בבן שאינו יודע לשאול, מדכתיב "והגדת לבנך", שהוא עצמו יגיד לו בלא שאלתו, וכיון דהוא בלא שאלה, נאמר "בעבור זה" לדרוש בשעה שיש מצה ומרור וכו', דבזה אינו מחויב לספר רק בליל פסח, כיון דהוא בלי שאלה, וק"ל. עכ"ד.

אכילת מרור גם מדין 'חירות'

ומצות על מררים.

גם המרורים שיצו ה' הוא לצד פי כן דרך אוקלי צלי לאכל עמו דבר חד פי בזה יערב לחך האוכל ויאכל בכל אות נפשו (שמות יב ח).

לפי דברי רבינו, מובן שיטת הפוסקים (חק יעקב סי' תע"ה סק"ט; שו"ע הרב שם סי"ג; משנ"ב שם סק"ד) שאם רוצה רשאי להסב באכילת מרור, כיון דהמרור מורה גם על חירות. ואכן הגה"ק מפלאצק בהגדה 'ברכת השיר' (פיסקא עבדים היינו, פסח שהיו אבותינו אוכלים) כתב גם כן דמרור אחר המצה רומז לגאולה שהיתה בזכות המרור.

והוסיף ליתן בזה טעם, שלפיכך תיקנו חכמינו ז"ל **לטבול המרור בחרוסת**, אף שעל פי עיני השכל נראה זה כתרתי דסתר, שהרי המרור עניינו עבדות, וטיבול עניינו חירות, אמנם, כיון שקושי השיעבוד השלים וגרם להיות הגאולה שלא בזמנה, שפיר יש לרמוז בעצם אכילת מרור גם ענין חירות, לאחר שהמרור גרם לזירוז החירות. ובזה המתיק מה שקראו חז"ל (פסחים לט, א) את מין המרור 'חסא' על שם דחס רחמנא עלן.

ואילו הסוברים דאינו רשאי להסב, י"ל שגם הם מודים שהמרור הנאכל עם הפסח הוא דרך חירות, כי הדבר המר משבח את הצלי, ולכן בכורך מיסב, אבל במרור הנאכל לחודיה אינו בגדר חירות כלל וכמובן, ואינו אלא זכר ל"ומרור", ולכן אינו מיסב.

והגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה, פסח עמ' ש"א בהערות) למד מוסר מדברי רבינו, דהנה המרור נאכל לזכר המרירות שהמצרים מררו חיי אבותינו במצרים, אבל יחד עם זאת מבואר בדברי רבינו שהוא גם טוב ומטעים את הבשר. וכמו"כ גם המצה נאכלת לזכר החירות שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם, אולם לחם עוני זה הוא גם זכר לעבדות, כי בימים ההם היתה המצה לחם עבדים. ואין כאן ח"ו הנהגה או טעמים הסותרים אחד את השני.

ונבין זאת בהקדמת הפסוק (איכה ג, לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", כי רע ממש אין לפניו ית"ש, והרע הנראה לעין הוא בא רק דרך עונש ותיקון. וכן מבואר במדרש (בר"כ, ה) כתיב "על גחונך תלך", א"ר אליעזר אף קללתו של הקב"ה יש בה ברכה, אילולא שאמר לו הקב"ה על גחונך תלך, האיך היה בורח לכותל ונכנס לחור וניצל. הרי מבואר שגם לקללתו של הקב"ה יש מטרה ותכלית, וכן בעניינינו, הטעמים הפוכים להורות באו, כי בתוך הגלות נעוצה כבר הגאולה ומעז יצא מתוק. עכ"ד.

ואלו דברי **השפת אמת** (פסח תרנ"ה): שבמצרים לא היו מוכנים לגאולה וח"ו היו נטמעים בתוכם, ולכן עשה הקב"ה שימררו חייהם, וכ"כ בזוה"ק שמות, בפסוק "הפך לבם לשנוא עמו" ע"ש, כדי שיחפצו בגאולה. ולכן מרור זכר ל"ומררו חייהם", שזה היה הכנה לטובה. וכמו כן, כל היסורים שבאים על בני" כששוכחין את הבורא, ומתוך יסורי הגוף באין לצעקה ונזכרין בנפשותיהם. וכ"כ "ויאנחו וגו' מן העבודה", וגרם זה, "ותעל שועתם אל האלוקים". שמיסורי הגוף באין להרגיש יסורי הנפש. והכל הכנה אל הגאולה, לכן כתיב "ביד חזקה", בעל כרחן שלא בטובתן נתקרבו אליו ית"ש, ויש להלל ולשבח על זה. עכ"כ.

ויש לדון להלכה לפי פירוש רבינו, בעת אכילת המרור [עכ"פ באכילת 'כורך', שנאכל המרור בכריכה עם המצה, שהוא גם זכר לקרבן פסח], האם יש לכוון כן שהוא בא גם לצורך חשיבות וגדולה. וממה שאין אומרים טעם זה באמירת 'מרור זה שאנו אוכלים על שום מה', אין ראיה, שהרי גם במצה אין מזכירין אלא הטעם שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, הגם שיש עוד טעם משום זכר לעבדות, וכמו שהזכיר גם הגרש"ז בדבריו הנ"ל, ובהכרח שלא נקט אלא עיקר הטעם, ואפשר, דלכתחילה יש לכוין גם הטעם הנוסף.

לחשיב בכל חמיות הספרים, או בקו המורשת' 0733.743.620

לימוד תורה בחול המועד מציל ממחלות הקיץ

בנשמה, ועל זה נאמר "מחלליה מות יומת". לעומת זאת, מי שעוסק בתורה ומצוות הוא ממשיך עליו ההארה קדושה ביתר עוז. **וזה לשונו:** "צריך אתה לדעת שתיתב "מחלליה" הוא לשון חלל, ודע, שבימי החול נשמותינו בעוונות ונשאר חלל מהארה עלינו, מפני שכל אחד עסוק במלאכתו ואין בני אדם מבקשים אותה. ועכשיו בימים האלו חייבים אנו לבקש אהבת ה' כל מה שיש בידנו לעשות, ואז ממשיך ה' לנו הארה יתירה משאר הימים, ונעשה החלל שאמרנו גם ועב. ואם אנו עוסקים במה ששנא ה', כמו שחיקת קרטין וכדומה, היינו סיבה לחלל נשמותינו שנשאר חלל". **עד כאן לשונו.**

"ואמרו חכמינו זכרונם לברכה, שמאחר שעת הקיץ בא ויש חולאים רבים בסיבת החום, נתן לנו ה' **שבעה ימי פסח שהם ימים טובים פנויים ממלאכה, ללמוד בתורה, וילך לשמוע דברי תורה להראות הדרך הישרה שיבור לו האדם.** וכמו כן שבעה ימי סוכות. ועם זכותם, **ינצל האדם מן החלאים המקריים לבא בימות התמוז** ובימות הגשמים. ולא כאותם שמאבדים זמנם באלו הימים לשחוק בקרטין או דבר אחר, או להם ואוי לנפשם". עוד הוא מוסיף וכותב דבר מבהיל, שבימי חול המועד יש הארה מיוחדת על נשמות ישראל, ומי שעוסק במלאכה או במשחקים ואינו עוסק בעבודת ה', נמצא שמשאיר חלל

בימים הנעלים של ימי חול המועד, מזהיר רבינו על החובה לנצל הזמן ללימוד התורה, וכדברי הירושלמי 'לא ניתנו מועדים לישראל אלא שיעסקו בהם בתורה'. תלמיד רבינו רבי משה פראנקו, ששמע את דרשותיו של רבינו באיטליה בדרכו לארץ ישראל, כותב בשמו דבר מבהיל, ש'ימי הפסח' הם הכנה למנוע מחלות המתפשטות בימות הקיץ, ו'ימי הסוכות' הם הכנה למנוע מחלות המפשטות בחורף. **ונעתיק את הדברים ככתבם וכלשונם:** "נתן לנו הקדוש ברוך הוא שבעה ימים של סוכות ושבעה ימים של פסח, לזכות באלו הימים הרבה שכר לעולם הבא.

לימוד תורת רבינו בעצם ליל הסדר – סגולה לזרע של קיימא

הזדמנות. והפטיר: "בן זכר יולד לכם ובעזרת ה' אבוא בעצמי לשמש בסנדקאות". בתקופה הבאה הרגלתי עצמי להגות באותו קטע, עד שהיה שגור על פי מילה במילה ובכל עת מצוא הייתי משננו. וכמובן שנושע ונפקד לטובה. בהלווייתו של אותו גדול, סיפרו את המעשה לאדמו"ר בעל לב שמחה מגור זצוק"ל, נענה האדמו"ר ואמר: "כל הספר אור החיים הקדוש מסוגל לדבר זה.

לא זכינו להיפקד בזרע של קיימא, נסעתי לאדמו"ר רבי יוסף מאיר בעל 'אמרי יוסף' מספינקא זצוק"ל, כדי שיעזור עלינו רחמים להיפקד בדבר ישועה ורחמים. אמר לי האדמו"ר, שאכנס אליו למחרת בבוקר לאחר התפילה ונלמד יחדיו קטע בספר 'אור החיים הקדוש' שהוא מסוגל לבנים. למחרת, עשיתי כמצוותו, ולאחר שלמד עמי הורה לי שאלמד אותו קטע בכל

והדבר מביא לישועות גדולות בענין. ובידינו עדויות על הרבה זוגות שנושעו על ידי כך. באופן כללי, העידו צדיקים גדולי הדורות, כי בספר 'אור החיים' הקדוש טמונה סגולה להיפקד בבנים, היות שלרבינו הקדוש לא היו לו ילדים, והכניס את כל כח ההולדה בספרו הקדוש. מופת חי בענין זה סיפר אחד מגאוני הדור על עצמו לפני כמאה שנה, כדלהלן: "כאשר חלפו כמה שנים מנישואי ועדיין

כתב רבינו בפרשת בא, שמצות סיפור יציאת מצרים היא סגולה לבנים, ובזה מפרש הפסוק "והגדת לבנך", שאם תקיים מצוות "והגדת" או אז מובטח לך ותזכה "לבנך", שיהיו לך בנים. ובלשון קדשו של רבינו: "ירמוז באומרו "והגדת לבנך", שאם יגיד הגדה האמורה בענין, יזכה ה' שיגיד לבנו". דברי קודשו התפרסמו כסגולה לחשוכי בנים, ללמוד אותה בליל הסדר לזכותם של חשוכי בנים.

אלפים כבר נושעו

בזכות תרומתם למען האור החיים הקדוש והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

השפעת הברכה במצוה – מועט החזיק את המרובה

”וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבֵית אָבֹת שְׁה לְבֵית” (שמות יב ג).

מפרש רבינו, שעל ידי עשיית מצוה, שורה השכינה על האדם, והוא נעשה מרכבה לשכינה. וגם בתיבת 'מצוה' מרומז שם הו"ה, שהרי יש בה את האותיות ו"ה, וגם האותיות מ"צ, בחילופי אותיות של א"ת ב"ש - הרי הם י"ה.

וכפי שמובא גם במדרש, שלאחר מתן תורה אמר הקדוש ברוך הוא לישראל 'קחו אותי עמכם', כלומר, שכאשר תקיימו את התורה ומצוותיה, אבוא אליכם להשרות שכינתי עליכם.

ולכן רימזה התורה כאן, במצוה הראשונה שנצטוו ישראל, "ויקחו איש" - שעל ידי המצוה הם לוקחים את הקב"ה הנקרא "איש" שיהיה להם עטרה לראשם.

וכלשון קדשו של רבינו: "כי במצוה זו יקחו להם לקיחה גדולה ועצומה, והוא איש, שהוא אליקינו מלכנו".

ובהמשך נאמר "שה לבית", שלכל בית לא היו צריכים יותר מקרבן אחד, וגם אם היו הרבה מנויים, היה נס וברכה בקרבן פסח, שהוא הספיק לכל כמות המנויים שנמנו עליו, ולא היה בית אחד שהיה צריך לקחת שתי קרבנות. והכל כמובן באמצעות הברכה מהשראת השכינה.

הנמנע מאיסור אכילת חמץ נחשב לו שאכל מצוה

שְׁבַעַת יָמִים מִצֻּוֹת תֹּאכְלוּ אֹךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבְּתֵיכֶם כִּי כָל אֶכַל חֻמֶּץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי (שמות יב טו).

שואל רבינו הקדוש, הרי אין חיוב ומצוה לאכול מצות רק בליל הסדר, ומדוע נאמר בלשון ציווי "שבעת ימים מצות תאכלו".

ומתרץ, כי מי שאינו אוכל חמץ במשך שבעת ימי הפסח, מעלה עליו הכתוב כאילו אכל מצוה. ולכן, מיד לאחר מכן כתוב איסור אכילת חמץ, ללמדנו, שעל ידי שלא יאכל חמץ, נחשב לו כאילו אכל מצוה.

והסבר הדבר י"ל על פי דברי חז"ל, שאדם כשבא לידו לעשות דבר עבירה, ומתגבר ואינו עושה, מקבל שכר כאילו עשה מצוה. וכך גם באכילת חמץ, לפי שהאדם רגיל בו כל השנה, ויש קושי להתנתק ממנו בפסח, ולכן הנמנע מאכילת חמץ נחשב לו כמצוה אכילת מצוה.

תירוץ נוסף מעלה רבינו הקדוש, שלמרות שאין חיוב לאכול, ומי שלא אכל לא עבר עבירה, אבל באם יאכל האדם יקיים מצוה. ולכן נקראים כל ימי החג "חג המצות", כי גם בהם יש מצוה לאכול מצות.

ברם, מוסיף רבינו לשאול, מדוע באמת אין 'חיוב' לאכול במשך כל ימי החג רק בלילה הראשון. ועוד, מדוע נקבעו דוקא היום הראשון והשביעי לימי חג שאסורים במלאכה וחייבים לעשות בהם קידוש, ולא כל ימי הפסח.

ומתרץ רבינו, **וזה לשון קדשו:** "הטעם, כי גם בחינת המצוה לא היה אלא בליל ט"ו, וזה נקבע לחובה בזמן עצמו, ומאז והלאה אין כיוון בנס למצוה".

כלומר: היות שבשאר הימים אין המצוה מכוונת כנגד נס מסוים שאירע בו, לכן האכילה רק רשות, לעומת זאת, ביום הראשון והשביעי שמכוון כנגד הנס, הוי חובה.

נערך מתוך שיעורי אוה"ח הק'
מאת הרה"ח יהודה וייס שליט"א

על ידי הציווי זכו להתעוררות הניסים אחר כך

איתא במשנה (מסכת פסחים) ואומרים אותה כחלק מן ההגדה:

מִצָּה זו שְׁאֵנוּ אוֹכְלִים עַל שְׁנוֹם מָה. עַל שְׁנוֹם שְׁלֵא הִסְפִּיק בְּצֶאֱמָה שְׁלֵ אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגַאֲלָם. שְׁנֶאֱמַר, וַיֹּאכְלוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עִגְת מִצֻּוֹת כִּי לֹא חֻמֶּץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמֶה וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

שואל רבינו הקדוש, איך יתכן שבני ישראל נצטוו לאכול מצות בליל פסח במצרים, כדי לזכור את המאורע שהם יצאו בחפזן ולא יכלו להתעכב, והרי הם עדיין לא יצאו אז ממצרים, ואיך יעשו זכר למאורע שעדיין לא היה.

אותה שאלה נשאלת לגבי קרבן פסח, שהוא מסמל את ה'דילוג והקפיצה' שעשה ה' במכת בכורות על בתי ישראל, ולכאורה קשה, שהרי עדיין לא היתה המאורע, לפי שהם נצטוו במצוה לפני חצות הלילה, ורק לאחר שאכלו את הקרבן אירע מכת בכורות, ומה שייך לעשות מצוה על שם מאורע שעדיין לא התקיים.

ומתרץ רבינו **וזה לשון קדשו:** "שבזכות מצוה זו יפסח ה', גם המצוה בזכות מצוה זו ימהר לגואלם, וכן היה".

כלומר: שהקדוש ברוך הוא הקדים להם את מצוות אכילת מצוה וקרבן פסח, כדי שעל ידם יתעורר הכח והזכות שיאירע להם המאורעות שמסמלים מצוות אלו, ובזכותם יפסח ה' על בתי ישראל. (שמות יב טו)

המנהג לשאת את המצוה על הכתף בליל הסדר

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֻקוֹ טָרֶם וְחֻמֶּץ מִשְׂאֲרֹתָם צָרַרְתָּ בְּשִׂמְלֹתְךָ עַל שְׁכָמְךָ (שמות יב טז).

שואל רבינו הקדוש, איך אפו ואכלו בני ישראל את המצות ביציאתם ממצרים, והרי הם יצאו עם בצק, ורק כשהגיעו לעיר סוכות אפו הבצק, ואיך לא החמיץ בינתיים. ומתרץ רבינו וזה לשונו: "הגם ששהה מעת לשישה עד עת אפיה זמן מה, אולי כי היו מתעמלים בו".

בזה מסביר רבינו, מדוע נשאו את המצות על השכם, וזה לשון קדשו: "וכי לא היה להם מקום לשאת אותם שהוצרכו לתתם על שכמם, אלא, כדי שיתעמלו בהם, וכל זמן שמתעמלים בעיסה אינה מחמצת, נוסף על שלא נתנו בו שאור לחמץ".

כידוע, עדת התימנים נוהגים בליל הסדר לשאת את המצוה על כתפיהם, להראות ולהמחיש לילדים גודל הנס, ולפי דברי רבינו המנהג מקבל משמעות מיוחדת למה מקפידים בכך, כי זו פעולה שמוכיחה את הרצון וההשתדלות להיזהר באכילת חמץ.

מערכת הוצאת הגליון
מאחלים ומברכים ללומדי ומפיצי תורת רבינו
חג פסח כשר ושמח
וכימי צאתנו מארץ מצרים נראה נפלאות